

KOLIKO JE TEŠKO REPREZENTATIVNOJ GRAĐANKI PRONAĆI INFORMACIJE O GRADSKOM PRORAČUNU NA SLUŽBENIM INTERNET STRANICAMA 33 GRADA?

Institut za javne financije je dao 16-godišnjoj učenici zadatak da pokuša pronaći informacije o gradskim proračunima na službenim internet stranicama 33 grada u razdoblju od 1. do 9. srpnja 2010. Cilj je bio utvrditi s kojim će se problemima suočiti reprezentativna građanka, bez prethodnog iskustva s proračunskim pitanjima, i koliko će joj biti lako/teško naći informacije o gradskim proračunima.

Dalje u tekstu *ocjena jednostavnosti pristupa* opisuje koliko je lako/teško naći informacije o gradskim proračunima na službenim internet stranicama gradova (posebice o izglasanom proračunu). Ocjena *vizualnog dojma* objašnjava zapažanja reprezentativne građanke kako su predstavljene informacije o gradskom proračunu (npr. niža ocjena za mala i nagurana slova koja nije jednostavno čitati). Moguće je da neke od informacija koje je naša reprezentativna građanka tražila postoje, ali ih ona nije uspjela naći, što samo ukazuje na činjenicu da informacije nisu dobro predstavljene. Rezultat ovog priloga nije korišten u izračunu Indeksa otvorenosti gradskih proračuna, već samo za zaključke u završnom izvješću.

Reprezentativna građanka je pronašla informacije o gradskim proračunima za većinu gradova. Međutim, postojala je velika razlika između gradova prema tome koliko je jednostavno naći i čitati te dokumente. Uočila je tri glavna problema vezano uz prezentirane informacije o gradskim proračunima na službenim internet stranicama gradova:

- nepostojanje izravnog linka na proračun;
- nepregledan dizajn službenih gradskih internet stranica koji korisnicima otežava pretraživanje;
- odstupanja u količini i preglednosti informacija o proračunima u raznim gradovima.

IZRAVAN LINK NA DOKUMENTE O GRADSKIM PRORAČUNIMA

Iako mnogi gradovi imaju izravan link na informacije o proračunima, nije ga uvijek jednostavno naći. Na primjer, Slavonski Brod, Sisak i Rijeka imaju link pod nazivom „proračun“ koji je smješten na dnu stranice, ali ga je zbog monotonih boja ili prenatrpanosti teško uočiti. Neki gradovi nisu stavili izravan link na gradski proračun na početnoj stranici pa ga korisnik treba potražiti klikanjem na linkove koji mu se čine bitni – na primjer:

- „važniji dokumenti“,
- „financije“,
- „organizacija“, te
- „gradska uprava“.

U tom smislu često ne postoji dosljednost i nužno je koristiti intuiciju (i zdravi razum) kako bi se došlo do dokumenata o gradskim proračunima. Karlovac ima izvrstan dizajn iako nije bilo izravnog linka. Neizravan link „financije“ bio je lako uočljiv i predstavljao prirodni odabir za pretragu informacija o proračunu te je vodio do obilja dobro organiziranih i važnih informacija. Međutim, na ostalim službenim internet stranicama gradova, kao na primjer grada Umaga, trebalo je kliknuti na „organizacija“, potom na

„pristup informacijama“ te na dnu stranice pronaći link na proračun (koji nije bilo jednostavno uočiti). „Organizacija“ se čini kao proizvoljno odabrana kategorija te je stoga pristup informacijama o proračunu bio otežan i daleko od idealnog.

NEPREGLEDAN DIZAJN INTERNET STRANICA

Nepregledan dizajn službenih gradova internet stranica koji korisnicima otežava pretraživanje još je jedna u nizu prepreka. Određeni dokumenti o proračunima gradova mogli su se pronaći samo korištenjem funkcije pretrage – takve su stranice Zagreba i Vrbovca, a čak i praćenje linkova od te stranice nadalje nije bilo jednostavno. Na primjer, na službenoj internet stranici Grada Zagreba ne postoji jedinstven link za sve proračunske dokumente i za sve godine. Izglasani proračun za 2010. nalazi se pod linkom INFO, a ostali dokumenti (polugodišnje izvješće za 2009. ili izglasani proračun za 2009.) nisu na tom linku. Nije li apsurdno da glavni grad ima toliko malo lako dostupnih objavljenih informacija o svome proračunu?

S druge strane, dosta gradova ima dobro dizajnirane službene internet stranice i lako dostupne dokumente o proračunu. Na primjer, Crikvenica, Kutina, Labin i Rovinj imaju direktne linkove na proračunske dokumente, pregledno prikazane na uočljivom mjestu.

ODSTUPANJA U KOLIČINI I PREGLEDNOSTI INFORMACIJA O PRORAČUNIMA U RAZNIM GRADOVIMA

Reprezentativna građanka također je primijetila odstupanja u količini i preglednosti informacija o gradskim proračunima na službenim internet stranicama gradova. Neki gradovi nudili su mnoštvo dokumenata za nekoliko godina, a drugi npr. samo jedan dokument za jednu godinu (Poreč). Karlovac je imao nekoliko dokumenata povezanih s proračunom za tekuću i tri prethodne godine, dok su ostali, kao Pazin, imali objavljene dokumente samo za prethodnu godinu. Varaždin je imao objavljene tekuće podatke i impresivnu arhivu dokumenata o proračunima za prethodne godine, no zbog nejasne organizacije i nepreglednosti bilo se teško snaći u podacima.

Iako je reprezentativna građanka zaključila da postoji niz dobrih primjera službenih internet stranica gradova, brojnije su one koje bi trebalo poboljšati kako bi građani jednostavnije pristupali informacijama o gradskim proračunima. Službena internet stranica Karlovca dobar je primjer onima koji žele poboljšati svoje stranice – jednostavno se „navigava“ i lako se pronalaze informacije te je dostupno mnogo važnih dokumenata. Iako ne postoji izravan link s nazivom „proračun“, svejedno se korisnik može lako snaći i doći do željene informacije.

Ljudi koji često koriste internet možda mogu pronaći proračunske dokumente bez teškoća, no ostali kojima su kompjuteri i internet strani naići će na brojne teškoće u potrazi za tim dokumentima na službenim Internet stranicama gradova. To je važno naglasiti kako bi se stranice organizirale na najjednostavniji mogući način jer dokumenti o gradskim proračunima zanimaju sve i trebali bi biti svima dostupni.

U tablici 1 prezentirani su detalji koji navedeno argumentiraju. Ocjene jednostavnosti pristupa podacima o gradskim proračunima i vizualni dojam su osobni.

Tablica 1

Grad	Službena internet stranica	Bilješke	Ocjena jednostavnosti pristupa	Postoji li izravan link	Godina	Ocjena vizualnog dojma
Bjelovar	http://www.bjelovar.hr/	Treba kliknuti na link "važniji dokumenti" (s desne strane), potom se otvara stranica s raznim dokumentima povezanim s izglasanim proračunima. Možda je malo zbunjujuće – osoba koja traži će se pitati na što se misli pod izrazom "važniji dokumenti".	7	ne/1 klik	2009., 2010.	10
Crikvenica	http://www.crikvenica.hr/	Na vrhu stranice postoji izravan link na dokumente o proračunu.	10	da	2006-2010.	9
Čakovec	http://www.cakovec.hr/	Gradski službeni glasnik (br. 17/2008) sadrži izglasani proračun za 2009. Mora se pogledati svaki broj, pretraživač ne pomaže. Prilično je teško pronaći, a izglasani proračun za 2010. je nemoguće naći.	3	da	2009. (možda i za druge godine u drugim brojevima, za 2010. je nemoguće naći)	6
Dubrovnik	http://www.dubrovnik.hr/	Postoji izravan link na izglasani proračun na početnoj stranici. Treba potražiti malo niže i ne vidi se odmah, ali da se nađe brzo.	9	da	2009., 2010.	9
Gospić	http://www.gospic.hr/	Nemoguće je naći izglasani proračun.	0	ne	-	6
Karlovac	http://www.karlovac.hr/	S početne stranice jednim klikom na link "financije" dolazi se do linkova za izglasani proračun za posljednje 4 godine. Jednostavno za naći, na svakoj stranici internet stranice s desne strane postoji link "financije" u stupcu "info". Na vrhu internet stranice moguće je preći kursorom preko natpisa "gradska uprava", i tada se pojavljuje izbornik koji sadrži link na "Upravni odjel za proračun i financije".	10	ne/1 klik	2007-2010	10
Koprivnica	http://www.koprivnica.hr/	Vjerojatno se nalazi u službenom glasniku. Ne postoji mehanizam za pretragu pa treba gledati u svako izdanje kako bi se našao traženi dokument.	4	ne	-	6
Krapina	http://www.krapina.hr/	Izravan link na izglasani proračun na lijevoj strani početne stranice. Potrebno je potražiti malo niže, ali je jednostavno za pronaći.	9	da	2010	10
Kutina	http://www.kutina.hr/	Na početnoj stranici s desne strane postoji izravan link na izglasani proračun. Lako uočljivo!	10	da	2010	10

Grad	Službena internet stranica	Bilješke	Ocjena jednostavnosti pristupa	Postoji li izravan link	Godina	Ocjena vizualnog dojma
Labin	http://www.labin.hr/	S desne strane na početnoj stranici postoji izravan link na izglasani proračun. Lako uočljivo!	10	da	2003-2010	10
Makarska	http://www.makarska.hr/	Treba kliknuti na "gradska uprava" te potom na "odjel za financije i proračun" i stići ćete na stranicu koja sadrži izglasani proračun, iako sam proračun ne postoji.	0	ne/2 klika	-	8
Opatija	http://www.opatija.hr/Default.aspx	Na dnu stranice, s desne strane početne stranice postoji link na izglasani proračun. Može ga se naći, ali nije jako uočljiv.	8	da	2008-2010	7
Osijek	http://www.osijek.hr/	Ako kliknete na link "dokumenti" na početnoj stranici, pojavit će se linkovi na neke dokumente – Odluka o izvršenju proračuna za 2010. nije među prvima (iako postoji jedan dokument povezan s njom). Tada možete kliknuti na brojeve (1,2,3,4) kako biste došli na sljedeću stranicu s dokumentima; Odluka o izvršenju proračuna je druga po redu. Moguće ju je naći, no netko tko nije previše snalažljiv s internetom se možda neće snaći.	7	ne/2 klika	2010	8
Pazin	http://www.pazin.hr/	Postoji samo izravan link na Proračun za građane za 2010. na početnoj stranici. Nalazi se niže s lijeve strane, lako uočljiv.	8,5	da	2010	9
Poreč	http://www.porec.hr/	Moguće je naći izglasani proračun za 2008. preko tražilice. Na stranici je netko čak komentirao da ne postoji izglasani proračun za tekuću godinu i da bi ga bilo dobro objaviti.	5	ne	2008	8
Požega	http://www.pozega.hr/	S lijeve strane, nešto niže, pod naslovom "dokumenti" postoji izravan link na izglasani proračun. Jednostavno ga je naći pretraživanjem, dobro organizirana stranica.	9	da	2007-2010	8
Pula	http://www.pula.hr/	S lijeve strane početne stranice postoji izravan link na izglasani proračun (naslov "rad gradske uprave"). Nije baš upadljiv i treba dobro gledati da ga se nađe, ali kada se traži brzo se dođe do njega.	9	da	2008- 2010	8
Rijeka	http://www.rijeka.hr/Default.aspx	Na početnoj stranici postoji izravan link na izglasani proračun. Nije odmah uočljiv, i treba ga se pažljivo potražiti.	8	da	2007- 2010	7
Rovinj	http://www.rovinj.hr/rovinj/index.php	Na početnoj stranici postoji izravan link na izglasani proračun s lijeve strane. Vrlo jednostavno za pronaći.	10	da	2002-2010	9

Grad	Službena internet stranica	Bilješke	Ocjena jednostavnosti pristupa	Postoji li izravan link	Godina	Ocjena vizualnog dojma
Samobor	http://www.samobor.hr/web/	Na dnu stranice s desne strane. Jednostavno za pronaći ako stranica radi – dvaput se međutim dogodilo da se stranica nije otvarala ispravno i tada je teško za naći.	8,5	da	2010	9 (ako radi!)
Sisak	http://www.sisak.hr/	Na dnu početne stranice s desne strane postoji izravan link za skidanje izglasanog proračuna za tekuću godinu. Ipak, nije uočljivo isprve (i ne nalazi se gdje bi se posjetitelj najprije sjetio tražiti link).	8,5	da	2010	7
Slavonski Brod	http://www.slavonski-brod.hr/	Na početnoj stranici nalazi se izravan link, ali je teško uočljiv.	8	da	2010	7
Split	http://www.split.hr/Default.aspx	Prvo na vrhu stranice treba kliknuti na "gradska uprava", a potom s lijeve strane "važniji gradski dokumenti". Komplicirano za pronaći.	6	ne/2 klika	2007-2010	9
Šibenik	http://www.sibenik.hr/default.asp?CID=1	Prvo, na dnu početne stranice postoji izravan link za skidanje izglasanog proračuna. Nije ga jednostavno naći, ali ipak relativno brzo se nalazi. Drugo, na izborniku na vrhu stranice moguće je kursorom prijeći preko rubrike "dokumenti" i tada se pojavljuje izbornik, u kojem je izravan link na izglasani proračun.	9	da	2010	10
Umag	http://www.grad-umag.hr/	Ili s lijeve strane ili na vrhu treba kliknuti na naslov "organizacija" te potom na podnaslov "pristup informacijama". Kada dođete na tu stranicu, s lijeve strane se nalazi još jedan izbornik, u kojem je link za izglasani proračun. Nije idealno, moglo bi biti bolje; lako može se dogoditi da se nešto propusti.	6	ne/2 klika	2010, 2009	9
Varaždin	http://www.varazdin.hr/index.html	S lijeve strane treba kliknuti na "dokumenti i obrasci", potom na "proračunski dokumenti". Treba se koncentrirati da bi se pronašlo. Srednje teško za pronaći.	7	ne/1 klik	2001-2010	7
Velika Gorica	http://www.gorica.hr/	Treba kliknuti na "financije", tamo se nalazi podnaslov "dokumenti". Kad se klikne na taj link, dolazi se na stranicu s proračunskim dokumentima koje je moguće skinuti. Srednje teško za pronaći.	7	ne/2 klika	2010	8
Vinkovci	http://www.vinkovci.hr/	Nemoguće je naći izglasani proračun.	0	ne	-	7

Grad	Službena internet stranica	Bilješke	Ocjena jednostavnosti pristupa	Postoji li izravan link	Godina	Ocjena vizualnog dojma
Virovitica	http://www.virovitica.hr/	Na vrhu stranice postoji izbornik. Ako se stavi kursor na link "administracija" i potom izaberu "važniji dokumenti" stići će se na stranicu na dnu koje se nalazi izglasani proračun. Potrebno je nešto vremena kako bi se razumjelo kako doći do izglasanog proračuna – nije nemoguće, ali bi moglo biti jednostavnije.	7	ne/2 klika	2010	8
Vrbovec	http://www.vrbovec.hr/	Može se pronaći samo proračun za građane za 2007. putem pretraživača. Nije baš pristupačno.	4	ne/ pretraživa nje i onda 1 klik	2007	8
Zadar	http://www.grad-zadar.hr/	Na vrhu početne stranice postoji izravan link na izglasani proračun, kao i podnaslov za "važnije dokumente". Vrlo jednostavno za naći, no font bi mogao biti drugačiji kako bi se olakšalo čitanje.	9	da	2008-2010	7
Zagreb	http://www.zagreb.hr/default.aspx	Izglasani proračun je teško naći jer je potrebno koristiti mehanizam za pretraživanje. Čak je i tada potrebno proći nekoliko stranica da bi se našlo izglasani proračun.	4	ne/ pretraživa nje i onda 3 klika	2010	8
Zaprešić	http://www.zapresic.hr/emu/index.php	Treba kliknuti na "značajne dokumente" s lijeve strane. Tamo postoje dva izglasana proračuna, za 2009. i 2008. Nije ih jednostavno naći zbog malih i naguranih slova, ali ih se ipak nađe prilično brzo.	7,5	ne/1 klik	2009, 2008	7